

2007

Projektisuunnitelma

Anne Laimio, projektisuunnittelija

**Keski-Suomen
Sosiaaliturvayhdistys ry**

23.10.2007

**Keski-Suomen
sosiaaliturvayhdistys ry**

**Kilpisenkatu 1
40100 JYVÄSKYLÄ
050 4409733
23.10.2007**

Anne Laimio

Versova –hankkeen tavoitteena on kehittää vertaistukea ja vapaaehtoistyötä niin, että se on arvostettu osa julkisen ja kolmannen sektorin yhteiskunnallista hyvinvointitehtävän toteuttamista. Hanke etsii vastauksia siihen mitkä ovat vapaaehtoistoiminnan tarjoamat resurssit ja mitä resursseja mitä sen organisoiminen vaatii.

Sisältö

Johdanto	4
1. Projektin tausta ja tarve	4
i. 1.1 Kansalaisyhteiskunta	5
ii. 1.2 Vertaisryhmätoiminnasta	6
iii. 1.3 Vapaaehtoistoiminnasta	7
2. Kohderyhmät ja hyödynsaajat	7
3. Tavoitteet	8
4. Projektin toteutusstrategia ja työsuunnitelma	9
5. Resurssit	10
6. Riskit ja oletukset	11
7. Organisaatio ja johtaminen	14
8. Arviointisuunnitelma	15

Johdanto

Tämä projektisuunnitelma on laadittu Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistyksen hallinnoimaa ja RAY:n rahoittamaa 3-vuotista (2007-2009) Vertaistuen ja vapaaehtoistoiminnan kumppanuus hanke ”Versovaa” varten. Projekti käynnistyi 1.3.2007, jolloin projektisuunnittelija aloitti tehtävässään.

Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys ry:n sääntöjen mukaan yhdistys toimii hyvinvoinnin edistämiseksi Keski-Suomen maakunnassa. Yhdistys edistää kuntien ja muiden hyvinvoinnin toimijoiden yhteistyötä. Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys vaikuttaa hyvinvointipalveluita koskevaan päätöksentekoon ja kehittää kansalaisten tarpeista lähteviä hyvinvointipalveluita. Yhdistys toimii myös jäsenistönsä koulutus- ja tiedotustoiminnan edistäjänä. Sosiaaliturvayhdistyksellä on tällä hetkellä kaksi kärkihaastetta: alueellinen vaikuttamistoiminta ja järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen sekä uusien toimintamuotojen käynnistäminen.

Versova –projektin hankekumppaniksi valikoitui Jyväskylän kaupungin vapaaehtoistoiminnan keskus VaPari, jonka perustehtävä on ennaltaehkäistä avuntarvetta, lisätä asukkaiden omatoimista selviytymistä antamalla sosiaalista tukea sekä kehittää vapaaehtoistoimintaa. Se toimii yhteistyössä myös Suomen Punaisen Ristin Jyväskylän osaston ystävänävälityksen kanssa. VaParin toisena tärkeänä yhteistyökumppanina on Jyväskylän kaupunkiseurakunnan diakoniatyö vapaaehtoistoiminnan osalta.

Kumppanuudessa on kyse resurssien panostuksesta yhteisen hyödyn saamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Kumppanuus perustuu luottamukseen ja sen vahvistamiseksi tarvitaan selkeitä keskinäisiä sopimuksia. VaParilla on vankka asiantuntijan asema vapaaehtoistyön sektoreilla ja innostunut kehittämisasenne, mikä onkin välttämätöntä edelläkävijälle. Hyvälle kumppanuudelle on kaikki edellytykset, kun hankkeen alusta alkaen olemme saaneet työskennellä samoissa tiloissa.

1. Projektin tausta ja tarve

Vapaaehtoistoiminnalla ja vertaistuellalla nähdään olevan suuri merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle. Ne täydentävät julkisen vallan sosiaalista vastuuta kansalaisten hyvinvoinnista ja ajatellaan, että niillä on merkitystä erityisesti vaikeissa elämäntilanteissa. Vaikka vapaaehtoistoiminnalla on pitkät perinteet, tämän hetken haasteisiin vastaaminen edellyttää toiminnan kehittämistä niin vapaaehtoisten kuin heitä vastaanottavien toimijoiden kanssa.

Hankkeen kohderyhmät on valittu seudullisten tarpeiden pohjalta. Sosiaalibarometri ja Jyväskylän kaupungin hyvinvointikertomus osoittavat, että väestön yleinen hyvinvointi kyllä lisääntyy, mutta toisaalta ikääntyneitä ja mielenterveysongelmista kärsiviä vaivaa

yksinäisyys ja sosiaalisten kontaktien sekä tekemisen puute. He ovat jääneet yleisen hyvinvointikehityksen ulkopuolelle ja heitä uhkaa syrjäytyminen. Siitä syystä on tarvetta kehittää uudenlaisia toimintamuotoja yhteistyössä kansalaisten, järjestöjen ja julkisen sektorin kanssa.

Vapaaehtois- ja vertaisryhmätoiminta kaipaavat kehittämistä ja tiedontuottamista, jotta niiden mahdollisuudet voitaisiin hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Kehittämisessä tulee huomioida kaikkien osapuolien, vapaaehtoisten, asiakkaiden ja palvelujärjestelmän tarpeet.

1.1. Kansalaisyhteiskunta

Kansalaisyhteiskunnalla tarkoitetaan kansalaisten ja kansalaisryhmien vapaaehtoista, ja julkista toimintaa, jota he toteuttavat yhteisten arvojensa, päämääriensä ja intressiensä pohjalta. Toiminta ei ole ulkopuolisessa kontrollissa ja se on voittoa tavoittelematonta, yleishyödyllistä toimintaa.

”Kansanterveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämässä on tärkeää korostaa kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia ja niiden kehittämistä.”

Järjestöt sosiaali- ja terveystalouden toimijoina Kansalaisjärjestötoiminnan strategia

Kansalaisyhteiskunta, kansalaistoiminta, on monella tavalla merkityksellinen ihmisille 2000 -luvun Suomessa. Sillä on esimerkiksi seuraavia rooleja:

toiminnallisuus
osallistuminen, liittyminen
kansalaiseksi kasvaminen
identiteetin rakentaminen
vaikuttaminen
asiantuntijuus ja edunvalvonta
tuki ja välittäminen.

”Kansalaisyhteiskunnan kautta autetaan ja tuetaan sairaita ja vanhuksia, tuotetaan sosiaalista turvallisuutta ja pidetään huolta kanssaihmisistä. Vertaistuki on tärkeä kansalaistoiminnan tarjoama tuen ja välittämisen muoto.

Ihmisten omaehtoisesta motivoitumisesta kumpuava organisoituminen ja tavoitteellinen toiminta luovat mahdollisuuksia näille kohtaamisille. Kohtaamiset ja niiden kautta syntyvä tunne kuulumisesta johonkin ryhmään, osallistumisen tuomat mahdollisuudet toteuttaa itseään sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä luovat sosiaalista pääomaa ja yhteiskunnallista hyvinvointia.

Lisäämällä kohtaamisia ja kehittämällä niiden sisältöjä yksilöllinen ja yhteiskunnallinen hyvinvointi lisääntyvät. Tämä on tärkeä perusehto myös taloudelliselle menestymiselle.”

(Kohti aktiivista kansalaisuutta)

Hanke on ajankohtainen, koska viimeisissä hallitusohjelmissä ja erilaisissa strategioissa kansalaisyhteiskunnan merkitystä hyvinvoinnin edistäjänä korostetaan enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Strategioitten toteutuminen kaipaa konkreettista toimintaa.

Jyväskylän yliopistossa käynnistyy syksyllä 2007 uusi ”Kansalaistoiminnan asiantuntijuus” –koulutusohjelma, jonka tarjoamia yhteistyömahdollisuuksia tämän hankkeen kanssa ei vielä voida tietää.

Ikäinstituutissa on käynnistynyt RAY:n rahoittama, valtakunnallinen *Vertaistukea vapaaehtoistoiminnasta, osallisuuden, tuen ja sosiaalisen pääoman rakentuminen 2007-2010* - Kansalaisjärjestöjä palvelevan vapaaehtoistoiminnan tietopankin kehittäminen.

Turun seudun vammaisjärjestöt TVJ ry kehittää vertaistuen rekisteri-, koulutus-, työnohjaus- ja välitysjärjestelmää ” *Vertaistuki vapaaehtoistojen ja ammattilaisten yhteistyömuotona* –hankkeessa. Versova –hanke seuraa näiden hankkeiden vaiheita ja pyrkii tekemään yhteistyötä tarpeen mukaan.

1.2. Vertaisryhmätoiminnasta

Oman kokemukseni lisäksi olen tutustunut internetin ja kirjallisuuden välityksellä muissa maissa toimiviin vertaistukikeskusten ja infopisteiden toimintaan. On ollut mielenkiintoista huomata, että toimintaa on kaikkialla maailmassa ja joka puolella toiminnassa on paljon yhtäläisyyksiä. Vertaisryhmätoiminnan historiassa edelläkävijöitä ovat olleet AA-kerhot, joiden toiminta alkoi jo 1930 –luvulla Yhdysvalloissa. Niiden syntyyn vaikutti tyytymättömyys alkoholisoituneiden ihmisten hoitoon.

Eurooppalaiset ovat ottaneet mallia amerikkalaisilta, siitä syystä teorioissa tai toiminnassa ei ole ristiriitaisuuksia, vaan tieto eri lähteistä täydentää kokonaisuutta. Pohjoismaissa Norja ja Tanska ovat olleet vertaisryhmätoiminnan edelläkävijöitä. Suomessakin vertaisryhmätoimintaa on paljon, mutta täällä toiminnan filosofiaa ja teoriaa ei ole juurikaan pohdittu, eikä aiheesta ole tehty laajoja tutkimuksia.

Kansainväliseen vertaisryhmätoiminnankenttään tutustuminen on ollut innostusta nostattavaa. Meillä on paljon opittavaa. Suomalainen vertaisryhmätoiminta on ollut pääasiassa eri järjestöjen ylläpitämää ja se on tarkoitettu lähinnä omalle jäsenistölle. Monissa muissa maissa on erityisiä ”vertaisryhmätaloja” ja ”kontaktipaikkoja”, jotka tarjoavat ryhmille tiloja, ylläpitävät nettisivustoja, kouluttavat yhteyshenkilöitä, ryhmien käynnistäjiä sekä ammattilaisia – juuri sitä, mitä tässä hankkeessa on tarkoitus tehdä. Vertaistukea tarjotaan tueksi erilaisiin elämän ongelmatilanteisiin kaikille siitä kiinnostuneille, ei vain yhdistyksiin kuuluville. Joskus vertaisryhmästä kehittyy uusi yhdistys.

Suomessa koulutetaan vertaisryhmän ohjaajia, mutta muissa maissa puhutaan enemmän yhteyshenkilöistä ja vertaisohjaajista. Ryhmänohjaaminen voikin olla liian vaativalta kuulostava tehtävä. Vastuuntuntoiset ihmiset eivät ota vastaan sellaista

vapaaehtoistyötä, jossa eivät tunne onnistuvansa. Vertaisryhmässä ei ole ketään yksittäistä vastuunkantajaa, vaan jokainen osallistuja on vastuussa omalta osaltaan mitä ryhmässä tapahtuu.

Muissa Pohjoismaissa on käytössä malli, jossa ryhmät käynnistyvät ”aloittajan” tai ”käynnistäjän” (igångsättare) tuella. Nämä aloittajat voivat olla joko ammattilaisia tai maallikoita, saman kokeneita, vapaaehtoistyöntekijöitä.

1.3. Vapaaehtoistoinnasta

Vapaaehtoistoinnassa on kyse yhteiskunnallisesta toiminnasta, joka on ilmaus halusta osallistua ja vaikuttaa.

”Vapaaehtoistointia luonnehtii se, että ihmiset tulevat siihen mukaan omasta vapaasta tahdostaan ja saavat toiminnasta jotain itselleen. Se on ihmisten välillä tapahtuvaa palkatonta vastavuoroista toimintaa. Tämä myös merkitsee sitä, että vapaaehtoiset ovat toiminnassa mukana juuri niin kauan kun se sopii heidän omaan elämäntilanteeseensa. Vapaaehtoistoinnassa ollaan mukana tavallisen kansalaisen taidoin. Se ei korvaa ammatillista työtä, mutta joissakin tilanteissa se tavoittaa tuen tarpeessa olevat paremmin. Vapaaehtoistojat tarvitsevat tuen, josta useimmiten vastaavat järjestöt. Julkisen hallinnon tehtävänä on varmistaa toiminnalle riittävät taloudelliset resurssit.”

Tuo lainaus sosiaali- ja terveysministeriön julkaisusta (*Järjestöt sosiaali- ja terveyspolitiikan toimijoina* Kansalaisjärjestötoiminnan strategia 2003) on kuin vapaaehtoistyön määritelmä! Kuvatkoon se myös julkisen ja järjestösektorin yhteistä ymmärrystä vapaaehtoistoinnin paikasta ja merkityksestä suomalaisessa yhteiskunnassa. *Kohti aktiivista kansalaisuutta* –julkaisussa arvellaan, että tulevaisuudessa vapaaehtoisten rekrytointi, ohjaaminen, motivointi sekä palkitseminen tulevat vaatimaan nykyistä suurempaa huomiota, ja vapaaehtoistyötä on opittava myös ohjaamaan.

Yrityksen yhteiskuntavastuu koostuu taloudellisesta-, ympäristö- ja sosiaalisesta osasta. Sosiaalisen vastuun alueelle liittyvät kysymykset ovat eniten muuttumassa ja vasta muovautumassa. Menestyvän yrityksen on mietittävä myös suhdettaan kansalaisjärjestöihin ja siitä syystä yhteistyö järjestöjen ja yritysten välillä voi Suomessakin lisääntyä. Lisääntynyt yhteistyö taas voi lisätä vapaaehtoistyöpanoksia ja rahoitusta. Jotkut virastot muun muassa antavat työntekijöidensä tehdä sovittun ajan vapaaehtoistyötä työajalla.

2. Kohderyhmät ja hyödyn saajat

Hankkeen kohderyhmiksi valikoitui seudullisten tarpeiden perusteella **ikääntyneet** psykososiaalista ja sosiokulttuurista tukea tarvitsevat, joita nykyinen

palvelujärjestelmä ei pysty riittävästi tukemaan ja joiden erityisenä, usein muita ongelmia synnyttävänä pulmana on *yksinäisyys*.

Toiseksi kohderyhmäksi valittiin **nuoret aikuiset**, jotka tuntevat voimiansa riittämättömyyttä selvitä työssä tai opiskelussa.

Kohderyhmien kanssa työskentelemällä pyritään luomaan toimintamalleja, joita voidaan jatkossa soveltaa muidenkin väliinputoajien tarpeisiin.

Välillisenä kohderyhmänä ovat myös **sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset** julkisella sektorilla ja valituissa järjestöissä. Heille hanke tulee tarjoamaan koulutusta ja valmennusta vapaaehtoistyöntekijöiden perehdyttämisestä, ohjaamisesta ja vertaisryhmätoiminnasta.

Toiminta-alueena on Jyväskylän kaupunki ja maalaiskunta sekä maakunnasta resurssien mukaan mahdollisesti valittava haja-asutusalue.

Järjestöjen osalta keskitymme sosiaali- ja terveysalan järjestöihin sekä eläkeläisjärjestöihin.

Tiedontuotannosta hyötyvät vertaistoiminnasta kiinnostuneet ja ryhmätoimintaa organisoivat toimijat järjestöissä ja julkisella sektorilla sekä päätöksen tekoon osallistuvat toimijat.

3. Tavoitteet

Versova –hankkeen tavoitteena on kehittää vertaistukea ja vapaaehtoistyötä niin, että se on arvostettu osa julkisen ja kolmannen sektorin yhteiskunnallista hyvinvointitehtävän toteuttamista. Tavoitteeseen pyritään luomalla toimintamalleja vapaaehtoistoimijoiden ja ammattilaisten väliseen yhteistyöhön. Näitä toimintamalleja hyödyntämällä pystytään paremmin vastaamaan vapaaehtoistyöhön ja vertaistukeen kohdistuviin tarpeisiin riittävillä ja laadukkailla resursseilla.

Tulos on hanketyön seurauksena syntynyt välitön muutos toimintaympäristössä tai kohderyhmässä.

Vertaisryhmät ja vapaaehtoistoiminta

Hankkeen aikana syntyy uusia vertaisryhmiä valituille kohderyhmille ja saadaan uusia vapaaehtoistyön paikkoja ja tehtäviä, joihin koulutetaan sopivia toimijoita.

Ammattilaisten valmentaminen

Olemme huomanneet, että pelkkä vapaaehtoisten koulutus ei riitä, vaan myös ammatissa toimivia on tarpeen valmentaa vastaanottamaan ja ohjaamaan vapaaehtoisia,

ja lisäksi tietoja vertaisryhmätoiminnasta on päivitettävä. Kouluttamisen myötä vapaaehtoistoiminnan rooli palvelujärjestelmässä selkiytyy.

Järjestöyhteistyö

Hankkeen aikana kehitetään yhteistyötä keski-suomalaisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kanssa. Yhteistyö liittyy vapaaehtoisten rekrytointiin, tiedottamiseen ja kouluttamiseen.

Tavoitteena on, että vertaisryhmätoimintaan ja vapaaehtoistyöntekijöiden ohjaukseen ja tukemiseen tarvittava sopiva fyysinen tila löytyy. Esteettömistä ja sopivan neutraaleista, ryhmien kokoontumiseen soveltuvista tiloista on koko ajan puute. Sopivan tilan löytyminen poistaa yhden esteen ihmisten omaehtoisesta toiminnasta ja vapaaehtoistyön ja vertaistuen saatavuus paranevat.

Tuotos on hanketyön tuottama palvelu, koulutusohjelma, kirja tai muu siirrettävissä oleva tavara, malli tai palvelu.

Hankkeen aikana tuotetaan koulutusohjelmia vapaaehtois- ja vertaisryhmätoiminnasta, toimintamalleja vapaaehtoistyön sijoittamiseen palvelujärjestelmään sekä oppaita vertaisryhmätoiminnasta ja vapaaehtoisten työnohjauksesta.

Vaikutukset ovat hanketyön seurauksena syntyneitä muutoksia toimintaympäristössä.

Vapaaehtois- ja vertaisryhmätoiminnan paikka palvelujärjestelmässä vakiintuu ja rooli selkiytyy. Projektitoiminnan myötä ja niiden näkyvyys, tunnettuus, arvostus sekä näihin toimintoihin panostaminen lisääntyvät.

4. Projektin toteutusstrategia ja työsuunnitelma

Rahoituksen varmistuttua hankkeeseen palkattiin yksi projektisuunnittelija maaliskuun alussa 2007. Samaan aikaan sekä Vapaaehtoistoiminnan keskus VaPari, että Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys muuttivat toimiviin työtiloihin, samaan taloon kaupungin keskustassa.

Hankkeen ensimmäiset kuukaudet ovat olleet tiedonhankintaa ja hankeideaan perehtymistä.

Projektisuunnittelija ja vapaaehtoistyön koordinaattori laativat tarkemman työsuunnitelman syksyä 2007 varten. Kesälomien jälkeen kokoonnutaan keskustelemaan kumppanuuden toteuttamisesta, viestintäsuunnitelmasta ja yhteistyöstä muun muassa oppilaitosten kanssa. Asiantuntijatyöryhmä kokoontuu.

Esitteet ja nettisivut valmistuvat niin, että ne ovat käytettävissä Hyvän olon- ja Seniorimessuilla syksyllä 2007.

Vanhustyön henkilöstön valmennus ja senioritoiminnan suunnittelupäivä järjestetään Vesalassa yhteistyössä seurakunnan vapaaehtoistyön diakonin kanssa. Leskiklubin suunnittelu ja toiminta käynnistyvät.

Vertaisohjaajakoulutus käynnistyy ja jatkuu kevääseen tukien koulutuksen aikana alkaneita ryhmiä ja niiden vertaisohjaajia.

Järjestetään ”vertaisohjaajaverstas” toiminta-alueen vertaistoiminnan asiantuntijoille. Verstastyöskentelyn tarkoituksena on koota yhteen olemassa olevaa tietoa vertaisryhmätoiminnasta.

Kehitellään *vapaaehtoistyön perehdytyskansiota*, laitoksissa toimivia vapaaehtoisia ja heidän ohjaajia varten.

Ammattilaisille tarjotaan koulutusta vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista ja vertaistoiminnan perusteista. Järjestöjen edustajia koulutetaan ja rohkaistaan heitä suuntaamaan ja kehittämään toimintaansa ikääntyneille sopivaksi.

Lasten vertaisryhmätoiminta ei kuulu kohderyhmän valinnan perusteella hankkeen toimintaan, mutta sen kehittymistä Suomessa seurataan. Vertaistukea voi toteuttaa myös puhelimen tai nettiyhteyden välityksellä, mutta nämä vertaistuen muodot eivät kuulu tähän hankkeeseen.

5. Resurssit

Rahallisten resurssien lisäksi hankkeessa on yksi kokoaikainen työntekijä ja Jyväskylän kaupungin vapaaehtoistyön koordinaattori toimii työparina oman työnsä puitteissa. Versova –hanketta varten on vuokrattu työhuone tarvittavine laitteineen ja materiaaleineen. Resurssiksi voidaan laskea myös asiantunteva ja innostunut taustayhteisö.

Budjetti 1.3.-31.12.2007

RAY –avustus	70 000	
Hankkeen tuotot/Versova-hanke	1 000	
Henkilöstökulut Versova-hanke		32 000
muut henkilöstökulut/Versova-hanke		
työterveys		
Koulutus- /ja osallistumiskulut		1 000
koulutuskulut		
Tilavuokrat		3 000
tilavuokrat/Tietotalo		
muut tila- ja laitevuokrat		
Toimistokulut		6 000
toimistokulut		
puhelinkulut		

	tietoliikennekulut kopiokulut pankin kulut postikulut kalusto alle 3v		
Tiedotuskulut	tiedotus, ilmoitukset		3 000
Toimintakulut			10 000
	kirjanpito ostopalvelut asiantuntijapalkkiot kirjat, lehdet muut toimintakulut		
Matkakulut			4 000
	matkakulut km – korvaukset päivärahat		
	Tuotot yhteensä	71 000	
	Kulut yhteensä	59 000	
	1.1.-28.2.2008	12 000	

6. Riskit ja oletukset

Teimme vapaaehtoistyön koordinaattorin kanssa Versova –hankkeesta SWOT –analyysin, jota päivitetään tarpeen mukaan.

❖ vahvuudet

- taustaorganisaation sitoutuminen
- VaPari – historia/asema, hyvä maine ja tunnettuus
- samanaikaisuus mm. yliopiston kansalaistoiminnan asiantuntijuus > kansalaistoiminnan kehittämiskeskus
- ajankohtaisuus, oikea-aikaisuus; vanhuskysymys
- Ikäinstituutin ja TVJ hankkeet
- VV-kehittämiskeskus suunnitelmat > hyvä motivaatio, merkittävät yhteistyökumppanit
- hyvä työntekijäpari
- tilat saman katon alla, myös SOTE
- realistiset, konkreettiseksi purettavat tavoitteet
- riittävät resurssit
- sopivan kokoinen toiminta-alue
- tahtotila muuallakin kuin maakunnassa
- mahdollisuus liittyä kansainväliseen toimintaan

❖ heikkoudet

- monenlaiset toimintakulttuurit
- vastavuoroisuuden puute/saavuttaminen
- kohderyhmät eivät olleet mukana suunnittelussa > ei valmista sitoutumista
- yhteistyökumppanien kiire > sitoutumattomuus
- keskijohto puuttuu toiminnasta
- valtakunnallinen + kansainvälinen ulottuvuus ei ole kirjattu tavoitteisiin
- kielitaito (puutteita)
- aikataulujen yhteensovittaminen
- pieni ja haavoittuva organisaatio
- toimivalta?
- viestintäsuunnitelman puute

❖ mahdollisuudet	❖ uhat
<ul style="list-style-type: none"> • asiantuntijuuden syventyminen > tiedontuotanto • sisällön kehittäminen • rakenteisiin vaikuttaminen • asennemuokkaus • luoda uutta vapaaehtoistoimintaa ja toimintatapoja • saada lisää vapaaehtoistoimintaan sitoutuneita yhteistyökumppaneita • saada uusia vapaaehtoistimijoita • merkittävät yhteistyökumppanit • näkyvyyden saavuttaminen • mahdollisuus kehittää valtakunnallista vapaaehtoistoimintaa tuotosten kautta • TILA – kehittämiskeskus • kohderyhmän hyvinvoinnin lisääntyminen • osallisuuden lisääntyminen • opintomatkat • kansainvälinen vaihto • tulee lisää resursseja 	<ul style="list-style-type: none"> • toiminta ei vastaa odotuksia • ei tunneta riittävästi muiden odotuksia/mielikuvia • tontin varjelu • kilpailuasetelma/projektiviidakko • epäselvä/monimutkainen projektiorganisaatio • eriävät intressit? • uusi kumppanuus • yhteistyökumppanit hylkäävät • ”pipertämiseen” jumiutuminen > suunnitelma sitoo liikaa toimintaa • tieto ei siirry / vastuu harvoilla • luovuus loppuu / väsyminen • ideat kohderyhmältä, ammattilaisilta, järjestöiltä – voidaanko vastata?

VAHVUUDET- millä, miten vahvistan niitä

- toiminta-alue; varotaan paisuttamasta sitä niin ettei pystytä vastaamaan kysyntään
- etenemisestä tiedotetaan riittävän usein
- *VaParissa* perustehtävä hoidetaan hyvin
- yhteiskunnallisessa keskustelussa näkyvästi mukana oleminen (mm. jyu)
- aloitteellisuus yhteistyössä muiden hankkeiden kanssa ja asiantuntijoiden kanssa
- tietotaidon kehittäminen osallistumalla koulutuksiin yms.
- huolehditaan työn ilo ja jaksamisen säilymisestä
- aktiivinen tiedon välittäminen keskeisille yhteistyökumppaneille
- huolehditaan yhteisestä työilmapiiristä ja viihtyisyydestä
- käydään säännöllisesti läpi tavoitteet <-> toiminta

kehitä, korvaa, poista – HEIKKOUEDET

- keskustelu: Anne A, Arja A, Anne L ja Sari V > roolit ja kumppanuuden selkiyttäminen
- viestintäsuunnitelman laatiminen (sisäinen ja ulkoinen)
- luodaan rakenne yhteistyölle, ketä mukaan, aikataulut

- projektisuunnitelmaan mukaan valtakunnallinen ja kansainvälinen ulottuvuus
- kieliopinnot

käytä MAHDOLLISUUDET hyväksi

- tiedon haku, jäsentäminen mm. koulutuksen kehittämisessä (vertaisohjauksen kouluttajan kansio)
- julkisuus/julkistaminen/julkaisu
- viestintä: kaupungin tiedottaja, STKL, ammattilaiset
- luodaan toimintamalleja > ”mustalaatikko läpinäkyväksi”
- yhteiskuntavastuu
- sosiaalinen innostaminen
- vapaaehtoistoiminnan kehittäminen tuotosten avulla
- seminaareissa puhuminen
- tasapaino kehittämisen ja toiminnan kanssa
- yhteistyö aikuissosiaalityön hankkeen kanssa
- aktiivinen rooli vv-kehittämiskeskusten suunnittelussa (puitteet ja sisältö)
- ehdotuksia esimiehille, opintomatkat ja vaihto
- vv-kehittämiskeskus toteutetaan

torju, väistä, muuta UHAT vahvuudeksi

- tiedotus, tiedonhankkiminen toimintaan kohdistuvista odotuksista ja mielikuvista ja tarpeista
- selkeä ja houkutteleva yhteistyötarjous
- selkeä organisoituminen
- hyväksyntä, lupa luovuutta edistävään toimintaan > työnilo ja jaksaminen
- ideoiden paljous vahvuudeksi
- suunnitelmasta sopivat raamit

toimintaympäristö, kohdejoukko, yhteistyökumppanit, tavoitteet > toiminta, resurssit ja yhteiskunnallinen konteksti

7. Organisaatio ja johtaminen

Projektiin haettiin kahta työntekijää, mutta rahoitus mahdollisti vain yhden projektisuunnittelijan palkkaamisen. Vapaaehtoistyönkeskus VaPari on Jyväskylän kaupungin ylläpitämää toimintaa. Vapaaehtoistyönkoordinaattorin työnkuvaan on kuulunut koko ajan toiminnan kehittäminen ja tämä tapahtuu nyt hankkeen yhteistyön myötä toimimalla projektisuunnittelijan työparina osa-aikaisesti.

Projektisuunnittelijan lähiesimiehenä toimii Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton Keski-Suomen alueen kehittämisspäällikkö, joka toimii myös paikallisen yhdistyksen,

Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys ry:n sihteerinä. Yhdistyksen hallitus vastaa projektin taloushallinnosta.

Versova –tiimi, johon kuuluvat projektisuunnittelija ja vapaaehtoistyön koordinaattori sekä heidän esimiehensä, seuraa tiiviisti hankkeen edistymistä ja tekee strategiset päätökset.

Versova –hankkeelle valitaan *asiantuntijaryhmä*, jonka tehtävänä on aktiivinen osallistuminen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Sen tehtävänä on myös hankkeen edistymisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen seuraaminen. Asiantuntijaryhmä osallistuu myös arvioinnin toteuttamiseen.

Toinen työryhmä koostuu yhteistyökumppaneiden edustajista (*yhteistyöryhmä*) ja sen tehtävänä on erityisesti tiedottaminen; hankkeesta yhteistyökumppaneille ja heidän taustaorganisaatioidensa sisäinen tiedotus.

8. Arviointisuunnitelma

Seuranta ja arviointi kuuluvat jokaiseen kehittämishankkeeseen, sillä palaute on olennainen osa tietoista ja muutoshaluista toimintaa. Projektityön leimallisimmat piirteet, tavoitehakuisuus ja määräaikaaisuus heijastuvat myös arviointiin.

Kehittämisprosessi on ainutkertainen, kullekin projektille ominainen ja yksilöllinen toiminnan, havaintojen ja ajattelun kokonaisuus. Tietoa tarvitaan kehittämisprosessin aikana, jotta sitä voidaan käyttää hankkeen ohjaamiseen ja toiminnan parantamiseen ja uuden oppimiseen.

Alussa asetetut tavoitteet täsmentyvät tai hämärtyvät prosessimaisen etenemisen aikana. Olennaista on, että valinnat etenemisvaihtoehtojen välillä ovat tietoisia. Prosessiarvioinnin tehtävänä on tuoda esille projektin toteuttamisessa käytetty toimintatapa eli avata toiminnan ns. mustaa laatikkoa; miten olemme toimineet ja mitä vaikutuksia sillä on ollut.

Arvioinnin tarkoituksena on vastata, onko valituilla interventioilla toivottuja ja tavoiteltuja vaikutuksia. Onko ja missä määrin hanke on onnistunut saavuttamaan tavoitteensa. Arviointiprosessi on tiedon keräämistä valituista kohteista ja kiinnittää erityinen huomio tiedon hyödyntämiseen. Arviointisuunnitelmassa sovitaan mitä erityisesti havainnoidaan ja miten se tehdään, systemaattisuus on sen olennaisin asia.

Arvioinnin tapoja voi luokitella seuraavasti; *tilivelvollisuusarviointi* kertoo onko resursseja käytetty oikeisiin asioihin, *kehittämisevaluaatio* kuvaa toiminnan edistämistä ja *arviointitutkimus* täyttää usein tiedon tuottamisen tehtävää. Reflektoiva *itsearviointi* on kehittämistyön keskeinen moottori. Sen uhka on aina itsepetos.

Kehittämisessä tarvitaan aina innostava visio, kuva siitä näkymästä, jota kohti kehittämistoiminnalla pyritään. Versova –hankkeen visio on, että vapaaehtoistyö ja vertaistukitoiminta kehittyvät niin, että ne ovat arvostettuja toimintoja julkisen ja kolmannen sektorin yhteiskunnallisen hyvinvointitehtävän toteuttamisessa. Toisena tavoitteena on luoda toimintamalleja valittujen pilottikohderyhmien avulla. Toimintamalleja hyödyntämällä pystytään paremmin vastaamaan vapaaehtoistyöhön ja vertaistukeen kohdistuviin tarpeisiin riittäväillä ja laadukkailla resursseilla.

Tämä visio pyritään toteuttamaan vapaaehtoisten ja ammattilaisten koulutusta ja tukitoimia lisäämällä sekä tietoa tuottamalla. Lisäksi vision toteutuminen edellyttää, että vertaisryhmätoimintaan ja vapaaehtoistyöntekijöiden ohjaukseen ja tukemiseen tarvittava sopiva fyysinen tila löytyy.

Arviointikysymyksiä:

Voiko vertaisohjaajia kouluttamalla ja tukemalla edistää vertaisryhmien syntymistä?

Miten ammattilaisten kouluttaminen vaikuttaa vertaisryhmien toimintaan?

Voiko vapaaehtoistyöntekijöitä ohjaavia ammattilaisia valmentamalla edistää vapaaehtoistoimintaa ja vapaaehtoistyöntekijöiden jaksamista?

Edistääkö vertaisryhmä- tai vapaaehtoistoiminta niihin osallistuvien voimaantumista?

Minkä merkityksen toimintaan osallistuvat sille antavat? Kokevatko he osallistumisensa merkityksellisenä?

Miten ammattilainen näkee vapaaehtoistoiminnan merkityksen omassa työssään?

Minkälaisia yhteistyömuotoja on projektin aikana julkisen ja järjestöjen välille?

Arviointisuunnitelma on sopimus, jossa on kirjoitettuna hankkeen kaikkia osapuolia varten, mihin asioihin huomio erityisesti kiinnitetään ja millä keinoin tietoa kerätään, kuka sen tekee ja milloin. On olennaista, että kaikilla on myös yhteinen ymmärrys siitä, miksi tietoa kerätään. Versova –hankkeen lopullisesta arviointisuunnitelmasta päättävät Versova –tiimi, asiantuntijaryhmä sekä sosiaaliturvayhdistyksen hallitus.

Arviointisuunnitelma vastaa:

Millä keinoin noihin kysymyksiin voitaisiin saada vastauksia?

Miksi tietoa kerätään?

Kuka tietoa kerää ja milloin?

Kuka hyötyy tiedosta? Mihin tiedonkeräämisellä pyritään?

Arviointia voidaan tehdä eri keinoin, joita ovat muun muassa:

- arviointipalaverit
- lomakekysely
- havainnointi
- opinnäyte
- kustannusten seuranta
- numeerinen tieto, esim. osallistujamäärät
- dokumentit
- lehtileikkeet
- päiväkirjat.

LÄHTEET

Kohti aktiivista kansalaisuutta

Kansalaistoiminnan yliopistollinen opetus ja tutkimus Suomessa

OM julkaisu 2006:13

Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämisestä

OM julkaisu 2007:4

Sosiaali- ja terveystieteiden strategiat 2015

Järjestöt sosiaali- ja terveystieteiden toimijoina

Kansalaisjärjestötoiminnan strategia

STM 2003:4